

УДК 796

ГОРЯЧКІВСЬКА Ірина Вікторівна,
здобувач, кафедра менеджменту
та економічної безпеки,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ТРАКТУВАННЯ ПОНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Досліджено сучасні підходи до визначення поняття інформаційного забезпечення та інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття управлінських рішень та гарантування економічної безпеки. Доведено доцільність використання інформаційно-аналітичного забезпечення для формування та функціонування сучасних систем економічної безпеки вітчизняних підприємств, установ, організацій. Запропоновано авторське визначення інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання. Встановлено взаємозв'язок інформаційно-аналітичного забезпечення зі станом інформаційної безпеки господарюючого суб'єкта. Розглянуто доцільність створення на підприємствах, в установах та організаціях інформаційних служб або інших структур, що спеціалізуються на пошуку, відборі, оцінці та обробці інформації і її захисті.

Ключові слова: економічна безпека, інформація, інформаційна безпека, інформаційне забезпечення, інформаційно-аналітичне забезпечення економічної безпеки.

Постановка проблеми. Побудова ефективної системи економічної безпеки повинна проводитись на основі повного та достовірного інформаційного підґрунтя. Згодом, її функціонування також передбачає необхідність використання різного роду інформації, її обробку, інтерпретацію, тобто аналіз, а при виникненні такої необхідності – і її захист. Таким чином, постає питання щодо важливості інформаційно-аналітичного забезпечення прийняття рішень у сфері управління економічною безпекою, і виникає необхідність у конкретизації сутності цього поняття з позиції економічної безпеки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інформаційного забезпечення державних структур та економіки загалом висвітлюються у роботах таких дослідників, як Іванова В. В. [1], Ульянов Ю., Гнатенко А. [2]. Необхідність інформаційного забезпечення процесів управління та прийняття виробничих, фінансових, інвестиційних рішень у практиці роботи вітчизняних підприємств, установ, організацій розглядали Савченко О. Р. [3], Талько Н. А. [4], Харченко В. В. [5]. Проблемні аспекти інформаційно-аналітичного забезпечення, у тому числі і під час формування та функціонування систем економічної безпеки суб'єктів господарювання, знаходимо у роботах таких вчених, як Кузнецова О.Б. [6], Меліхов К. В. [7], Коваль Р. А. [8], Квашук Д.М. [9], Карпенко О. В. [10], Пригунов П.Я. [11], Квасова О.П. [12], Копелев І.Ю., Живко М.О. [13], Баланда А.Л. [14], Мойсеєнко І. П., Демчишин М. Я. [15] та інших. Проте, аналіз їх наукових праць доводить відсутність єдиного підходу щодо визначення поняття інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання, що свідчить про актуальність тематики даного дослідження.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є уточнення поняття інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання. У дослідженні необхідно виконати такі завдання: дослідити теоретичні підходи до трактування поняття інформаційного забезпечення управлінських рішень; розглянути, яким чином пропонується здійснювати аналітичну обробку інформації, що надходить до суб'єкта господарювання; обґрунтувати необхідність, роль та значення інформаційно-аналітичного забезпечення для гарантування економічної безпеки підприємств, установ, організацій.

Виклад основного матеріалу. На макрорівні інформаційне забезпечення повинно охоплювати всі процеси, що здійснюють економічні суб'єкти, та, враховуючи особливості трансформацій в економіці, приділяти пильну увагу освіті та науці, формуванню людського капіталу, створенню умов для розвитку інноваційної діяльності, впровадженню досягнень науково-технічного прогресу, забезпеченню трансферу знань [1, с.26]. Досліджуючи питання інформаційного забезпечення процесу прийняття рішень у державному управлінні, Ульяновченко Ю. та Гнатенко А. під інформаційним забезпеченням пропонують розуміти інформацію, яка необхідна для управління економічними процесами на рівні держави, що міститься в базах даних інформаційних систем або на інших носіях, створення стабільних інформаційних умов функціонування національної системи, забезпечення необхідною інформацією, включення до системи засобів пошуку, одержання, збереження, нагромадження, передачі, обробки для одержання високоякісної інформації, організації банків даних за окремими видами функціонування процесів економічної діяльності держави [2, с.230-231]. На рівні окремих суб'єктів господарювання питання інформаційного забезпечення вивчає Савченко О.Р., розглядаючи його у контексті управління підприємством. Інформаційне забезпечення системи менеджменту визначається як процес перманентного і цілеспрямованого пошуку та відбору відповідних інформаційних даних, що слугують базою планування, аналізу, оцінки та контролю, організації підготовки і реалізації ефективних управлінських рішень за всіма напрямками діяльності господарюючого суб'єкта [3, с. 86]. На думку Талько Н.А., інформаційне забезпечення – це особливий процес задоволення інформаційних запитів та потреб споживачів, котрий складається з підготовки й надання інформації користувачам відповідно до їхніх об'єктивних потреб [4, с.102].

Досліджуючи підходи до трактувань поняття інформаційного забезпечення, Харченко В.В. приходить до висновку, що одні науковці розглядають інформаційне забезпечення як інформаційну базу, а інші як набір складових із інформаційної бази, технічного та програмного забезпечення, інформаційні технології тощо. Його авторська думка полягає у тому, що інформаційне забезпечення доцільно розглядати як систему (включає отримання, зберігання, обробку, передачу, захист та оновлення), так і окремий елемент інших систем (забезпечення цих систем інформацією) [5]. Таким чином, на сучасних підприємствах повинна приділятися увага побудові дієвої інформаційної системи, основною функцією якої і повинно стати інформаційне забезпечення економічної безпеки.

Інформаційна система підприємства, як правило, охоплює всі сфери його діяльності: адміністративну, виробничу, фінансову, виступає як сполучна ланка при виробленні стратегії бізнесу і якості управління підприємством і персоналом. У ній містяться відомості, що стосуються планів, стану матеріальних і фінансових потоків, договірної діяльності, дані фінансового і управлінського обліку. Такого роду комерційна інформація носить суто конфіденційний характер, а її втрата може виявитися критичною для роботи всього підприємства, тому організація роботи користувачів з інформацією, що міститься в системі, вимагає спеціальних заходів захисту, що забезпечують конфіденційність, цілісність і доступність даних [6].

Сутність поняття інформаційного забезпечення багато у чому визначається функціями, які йому належить виконувати. Визначальними функціями інформаційного забезпечення Меліхов К.В. вважає: інформативну функцію – забезпечення поінформованості суб'єктів відповідно їх завдань, функцій, повноважень, інтересів; організаційну функцію – зумовлення координованості дій всіх учасників інформаційних відносин; управлінську функцію – регулювання відносин, що виникають в процесі здійснення повноважень, база для підготовки, прийняття та реалізації управлінських рішень, контролю за їх виконанням тощо; комунікативну функцію - встановлення зв'язків взаємозалежності у здійсненні завдань і функцій, що поєднують інтереси усіх суб'єктів інформаційного процесу [7, с.61].

Водночас, Коваль Р.А. наполягає, що функцій інформаційного забезпечення набагато більше. Науковець проводить дослідження інформаційних процесів на рівні органів державної влади, однак виокремлені ним функції, на нашу думку, є характерними і для інформаційно-аналітичного забезпечення систем економічної безпеки сучасних суб'єктів господарювання. Пропонований перелік функцій є таким: інформаційне супроводження, інформаційна підтримка, інформаційне обслуговування, інформаційна допомога, інформаційний вплив, інформаційна боротьба, інформаційне консультування, інформаційна логістика [8, с.105-106]. У контексті економічної безпеки питання інформаційного забезпечення знайшло відображення у роботах ряду сучасних дослідників. Так, інформаційним забезпеченням економічної безпеки, наполягає Квашук Д.М., можна вважати визначення рівня певних показників, що відображають ту чи іншу сферу діяльності підприємства, з одного боку, та рівня ймовірності впливу негативних факторів з іншого [9].

У понятті інформаційно-аналітичного забезпечення крім інформаційної компоненти присутній і термін аналізу. Інформаційна аналітика охоплює тісно пов'язані між собою інформаційний аналіз та інформаційний синтез. Інформаційний аналіз є загальним процесом вивчення, опрацювання, передбачає поділ інформації на елементи, а інформаційний синтез – цілеспрямований процес її узагальнення та перетворення у суттєву інформацію [10].

Процес інформаційно-аналітичного забезпечення в основному двокомпонентний і включає збір та аналіз інформації [11]. Інформаційно-аналітичну роботу розуміють як діяльність, пов'язану зі збором і обробкою відкритої інформації, формуванням відповідних інформаційних документів та наданням їх керівництву суб'єкта господарювання. Тобто інформаційно-аналітична робота – це насамперед діяльність у середовищі відкритої інформації, причому діяльність, пов'язана зі збором інформації, її обробкою та формуванням відповідних інформаційних документів. Кінцевим етапом інформаційно-аналітичної роботи є інформування керівництва суб'єкта господарювання [12].

У сучасних умовах господарювання інформаційно-аналітична робота повинна розглядатися як інтелектуальна та творча діяльність, що важко формалізується, зі збору, обробки, аналізу та інтерпретації інформації в інтересах інформаційного забезпечення управлінських рішень. Вона має бути визнана важливим елементом системи забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарювання, і включати на прикладному рівні заходи і способи конкурентної розвідки, маркетингових досліджень, фінансового аудиту та правового забезпечення договірної діяльності, що визначають зміст інформаційно-аналітичної роботи. Фахівці з інформаційно-аналітичної роботи повинні володіти теоретичними основами і практичними прийомами забезпечення ефективного пошуку, аналізу та візуалізації інформації при вирішенні завдань ділової розвідки з використанням сучасних інформаційних технологій і програмних засобів; а також вміти використовувати функціональні можливості і способи застосування сучасних інформаційно-пошукових, інформаційно-аналітичних та геоінформаційних систем при вирішенні задач ділової розвідки суб'єкта господарювання.

В організації ефективної комплексної системи економічної безпеки не останнє місце займає її інформаційна підсистема, метою якої є формування достатньої сукупності матеріалів та відомостей щодо середовища функціонування установи або організації та їх якісна аналітична обробка та захист від пошкодження, викрадення, деформації, втрати з метою отримання достовірних даних, необхідних для прийняття ефективних управлінських рішень. Інформаційна безпека підприємства може бути визначена як такий стан його інформаційно-аналітичного забезпечення, що здатний мінімізувати вплив зовнішніх та внутрішніх загроз на результати діяльності підприємства, нівелювати ризик втрати господарської стабільності та створити умови для їх сталого розвитку [13].

Як зазначає Баланда А.Л., під інформаційною складовою економічної безпеки суб'єкта господарювання у першу чергу розуміється ефективне інформаційно-аналітичне

забезпечення економічної безпеки. Існуючі сьогодні підходи до створення інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки суб'єкта підприємницької діяльності поділяються, в основному на два типи: підхід як до процесу створення та захисту інформаційної складової економічної безпеки суб'єкта підприємницької діяльності; підхід як до системи з формування інформаційного ресурсу діяльності суб'єкта підприємницької діяльності з метою забезпечення функціонування системи економічної безпеки [14].

Необхідність використання належного інформаційно-аналітичного забезпечення для підтримки високого рівня фінансової складової економічної безпеки суб'єктів господарювання доводять Мойсієнко І.П. та Демчишин М.Я. Ними пропонується поетапний підхід до формування інформаційно-аналітичного забезпечення фінансової безпеки, що складається з таких елементів: визначення напрямків та об'єктів дослідження; вибір конкретного періоду та напрямку здійснення аналізу; визначення мети дослідження; вибір методів дослідження; визначення основних чинників і загроз діяльності підприємства та причин відхилень; розрахунок основних причин фіксованих втрат, перевитрат часу та коштів; визначення рівня ефективності використання активів та реалізації потенціалів [15, с.244]. Значимість інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки підприємництва доводять у своїх роботах і Чергенець Е.В., Зайцев А.В., Позднишев С.В. Вони відзначають, що головна мета інформаційно-аналітичного забезпечення безпеки підприємництва – це своєчасне викриття на ранній стадії заходів безпосередньої підготовки певних сил для нанесення економічних збитків підприємству та забезпечення відповідних їм дій, а також добування необхідної інформації для планування, підготовки і проведення заходів з метою недопущення можливих дій [16].

Загалом, інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки підприємництва – це вид інформаційно-аналітичного забезпечення підприємницької діяльності шляхом добування, обробки і надання керівництву необхідної інформації [17]. Коваленко О.В., Биткін С.В., Голимба В.Є. вважають, що інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки підприємства – це вид інформаційно-аналітичного забезпечення підприємницької діяльності шляхом добування, обробки і надання керівництву необхідної інформації. Таким чином, завдання аналітика в процесі обробки розрізаних даних та перетворення їх на достовірну інформацію зводяться ними до оцінки інформації (визначення ступеня її вірогідності); обробки інформації («очищення» інформації від «шуму» (неупорядкованих, незрозумілих або зайвих відомостей); створення на основі наявної інформації прогнозу розвитку ситуації (на які дана інформація має або матиме вплив) [18, с.82]. Зважаючи на це, пропонуємо під інформаційно-аналітичним забезпеченням економічної безпеки суб'єкта господарювання розуміти сукупність дій, направлених на пошук, збір та упорядкування інформації, що стосується загроз нормальній діяльності господарюючого суб'єкта і ризиків у його роботі, та механізмів її обробки, оцінки, перевірки з метою отримання повних, об'єктивних і достовірних даних для прийняття раціональних управлінських рішень щодо напрямів ефективного забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності.

Штангрет А.М. вважає, що ядром інформаційного забезпечення має стати обліково-аналітичне, що передбачатиме формування обліково-аналітичної інформації внаслідок збору та обробки зовнішньої й внутрішньої інформації, для розроблення на її основі тактичних і стратегічних завдань в управлінні економічною безпекою підприємства [19, с.133]. Яреська О.М. та Строкович Г.В. обґрунтовують важливість та необхідність формування окремого інформаційно-аналітичного відділу на сучасних підприємствах. Дослідниці наполягають, що інформаційно-аналітичний відділ створюється з метою забезпечення у стратегічному періоді якісного функціонування всіх підрозділів підприємства та його взаємодії з постачальниками і споживачами на основі пошуку та поширення інформації, створення актуальних баз даних та баз знань. Основними складовими організаційної структури інформаційно-аналітичного відділу є: механізми швидкого доступу до повної, надійної, цінної, достовірної, релевантної, адекватної інформації; кваліфікований персонал;

апаратне та програмне забезпечення; достатні обсяги фінансування тощо [20, с.111]. Дюбо О.М. підкреслює необхідність окремої системи інформаційного забезпечення управління економічною безпекою підприємств. У зв'язку з неможливістю забезпечення повної захищеності підприємства від негативного впливу зовнішнього середовища, існує практична необхідність у створенні системи інформаційного забезпечення управління безпечним функціонуванням підприємства. Така система повинна містити достатньої якості та кількості інформацію щодо виникнення потенційних загроз та можливості їх впливу на реалізацію власних інтересів підприємства, методи оцінки такого впливу та систему коригуючих рішень [21]. Як вважає Цюцюпа С.В., інформаційно-аналітична підсистема механізму забезпечення економічної безпеки підприємства є її важливим елементом. Вона повинна містити такі дані: якісні і кількісні значення індикаторів фінансової безпеки, наявність або потенційно ризиків і загроз в інформаційному просторі, фінансові інтереси і стан їх реалізації, стратегічний план (стратегія) забезпечення фінансової безпеки підприємства, в тому числі з визначенням місця і ролі інформаційних систем [22].

При виконанні інформаційно-аналітичної роботи задля забезпечення належного рівня економічної безпеки підприємства необхідно вирішити наступні завдання: забезпечити своєчасне надходження надійної і всебічної інформації по питаннях, що цікавлять керівництво; описати сценарій дій конкурентів, які можуть зачіпати поточні інтереси підприємства; здійснювати постійний моніторинг подій у зовнішній конкурентному середовищі і на ринку, які можуть мати значення для інтересів підприємства; забезпечити безпеку власних інформаційних ресурсів; забезпечити ефективність і виключити дублювання при зборі, аналізі та поширенні інформації. Для ефективного використання інформаційно-аналітичного забезпечення з метою організації захисту ресурсів підприємства від різного роду загроз, фахівці з економічної безпеки повинні професійно володіти навиками застосування нових інформаційних технологій в діяльності інформаційно-аналітичних підрозділів, що забезпечують безпеку підприємства, знати основні принципи використання нових інформаційних технологій в роботі служб економічної та інформаційної безпеки.

Висновки та перспективи подальших розвідок. Отже, на основі досліджень теоретичних підходів до трактування поняття інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки суб'єктів господарювання, було запропоновано під інформаційно-аналітичним забезпеченням економічної безпеки суб'єкта господарювання розуміти сукупність дій, направлених на пошук, збір та упорядкування інформації, що стосується загроз нормальній діяльності господарюючого суб'єкта і ризиків у його роботі, та механізмів її обробки, оцінки, перевірки з метою отримання повних, об'єктивних і достовірних даних для прийняття раціональних управлінських рішень щодо напрямів ефективного забезпечення економічної безпеки суб'єкта господарської діяльності. Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні напрямів удосконалення інформаційно-аналітичного забезпечення функціонування систем економічної безпеки сучасних підприємств, установ, організацій.

Список використаних джерел

1. Іванова В. В. Модель організації інформаційного забезпечення економіки, заснованої на знаннях / В. В. Іванова // Економіка і прогнозування. – 2011. – № 3. – С. 25-41.
2. Ульяновченко Ю. Інформаційне забезпечення процесу прийняття рішень у державному управлінні: нові методологічні підходи / Ю. Ульяновченко, А. Гнатенко // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2015. – Вип. 2. – С. 230-238.
3. Савченко О. Р. Інформаційне забезпечення системи менеджменту організації / О. Р. Савченко // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Економіка. – 2013. – Вип. 21. – С. 86-89.
4. Талько Н. А. Обліково-аналітичне забезпечення управління в умовах екологізації аграрного виробництва / Н. А. Талько // Наукові читання – 2014 : наук.-теорет. зб. / ЖНАЕУ. – Житомир : ЖНАЕУ, 2014. – Т. 3. – С. 102–105.

5. Харченко В. В. Підходи до трактувань інформаційного забезпечення / В. В. Харченко // Науковий вісник Нац. університету біоресурсів і природокористування України. – 2011. – Вип. 168. ч.3. – С. 145-148.
6. Кузнецова О.Б. Оценка информационных рисков в обеспечении экономической безопасности предприятия / О.Б. Кузнецова // Труды ИСА РАН. – 2007. - Т. 31. - С. 77-98.
7. Меліхов К. В. Шляхи удосконалення інформаційного забезпечення органів державної влади / К. В. Меліхов // Проблеми та перспективи формування національної гуманітарно-технічної еліти : зб. наук. пр. / ред. Л. Л. ТОВАЖНЯНСЬКИЙ, О. Г. РОМАНОВСЬКИЙ. – Харків : НТУ «ХП», 2010. – Вип. 27 (31) : V Кримські педагогічні читання «Педагогіка вищої школи 21-го століття та формування національної гуманітарно-технічної еліти» : в 3 ч. Ч. 3. – С. 60-64.
8. Коваль Р. А. Інформаційне забезпечення діяльності органів державної влади в умовах глобалізації на регіональному рівні / Р. А. Коваль // Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія : Державне управління. – 2014. – Вип. 1. – С. 103-111.
9. Квашук Д.М. Моделювання інформаційно-аналітичного забезпечення економічної безпеки промислових підприємств в умовах посилення інтеграційних процесів [Електронний ресурс] / Д.М. Квашук // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2014. – №8. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3260>.
10. Карпенко О. В. Понятійно-категоріальний апарат науки державного управління у сфері інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів виконавчої влади / О.В. Карпенко // Державне управління та місцеве самоврядування : зб. наук. пр. ДРІДУ. – К., 2009. – Вип. 2 (2). – С. 139–150.
11. Пригунов П.Я. Інформаційно-аналітичне забезпечення підприємницької діяльності в сфері економічної безпеки [Електронний ресурс] / П.Я. Пригунов, Д.М. Квашук // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2015. – №8. – Режим доступу : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4247>.
12. Квасова О.П. Організація інформаційно-аналітичної діяльності у забезпеченні фінансово-економічної безпеки банку / О.П. Квасова, Т.В. Куксюк // Международный научный журнал. – 2015. – Выпуск № 2. – Режим доступу : <http://www.inter-nauka.com/uploads/public/14314596071682.pdf>.
13. Копелев І.Ю. Інформаційні загрози: суть і проблеми / І.Ю.Копелев, М.О. Живко // Системи обробки інформації. – 2010. – Вип. 3. – с.130-131
14. Баланда А.Л. Інформаційно-аналітичне забезпечення економічної безпеки суб'єктів підприємницької діяльності: стан та перспективи розвитку / А.Л. Баланда // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В.Даля, 2011. – № 1(37). – С. 150-155.
15. Мойсеєнко І. П. Інформаційно-аналітичне забезпечення фінансової безпеки суб'єктів господарювання / І. П. Мойсеєнко, М. Я. Демчишин // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 10. – С. 239-244.
16. Чергенець Е.В., Зайцев А.В., Позднишев С.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення безпеки підприємництва (збір та пошук інформації) : навчальний посібник. Книга 2 /Під заг. ред. С.В.Позднишева. – К., Видавець Позднишев, 2007. – 74 с.
17. Зачосова Н.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення економічної безпеки фінансових посередників [Електронний ресурс] / Н.В. Зачосова. – Режим доступу : <http://nauka.zinet.info/8/zachosova.php>.
18. Коваленко О.В. Роль інформаційно-аналітичних джерел у забезпеченні безпеки функціонування підприємства / О.В. Коваленко, С.В. Биткін, В.С. Голимба, Ю.О. Балора // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: економічні науки. – 2015. – Випуск 14. Частина 2. – С.82-86.
19. Штангрет А. М. Процес здійснення обліково-аналітичного забезпечення управління економічною безпекою підприємства / А. М. Штангрет // Наукові записки [Української академії друкарства]. Серія : Економічні науки. – 2015. – № 2. – С. 15-22.
20. Ястремська О. М. Методичний підхід до формування інформаційно-аналітичного відділу підприємства / О. М. Ястремська, Г. В. Строкович // Економічний часопис-XXI. – 2014. – № 11-12. – С. 109-112.
21. Дюбо О.М. Моделювання системи інформаційного забезпечення управління економічною безпекою підприємств / О.М. Дюбо. // Екон. вісн. Донбасу. – 2010. – № 2. – С.31-34.
22. Цюцюпа С. В. Комплексный подход к формированию механизма обеспечения экономической безопасности предприятия с учетом использования информационных систем [Электронный ресурс] / С. В. Цюцюпа. – Режим доступа : <http://journal.org/articles /2013/ekon51.html>.

References

1. Ivanova, V. V. (2011). Model of information supply economy based on knowledge. *Ekonomika i prohnovuvannya*, 3, 25-41.
2. Ul'yanchenko, Yu. & Hnatenko, A. (2015). Information support decision-making in government, new methodological approaches. *Derzhavne upravlinnya ta mistseve samovryaduvannya*, 2, 230-238.
3. Savchenko, O. R. (2013). Information management system management organization. *Naukovi zapysky Natsional'noho universytetu "Ostroz'ka akademiya"*. Serija: *Ekonomichni nauky*, 21, 86-89.
4. Tal'ko, N. A. (2014). Accounting and analytical maintenance of management in terms of the greening of agriculture. *Naukovi chytannya – 2014 : nauk.-teoret. zb. / ZhNAEU, Tom 3*, 102–105.
5. Kharchenko, V. V. (2011). Approaches to interpretations information support. *Naukovyy visnyk Natsional'noho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannya Ukrayiny*, 168/3, 145-148.

6. Kuznetsova, O. B. (2007). Evaluation of information risks in ensuring the economic security of the enterprise. *Trudy ISA RAN, Tom 31*, 77-98.
7. Melikhov, K. V. (2010). Ways to improve information provision by public authorities. *Problemy ta perspektyvy formuvannya natsional'noyi humanitarno-tekhnichnoyi elity : zb. nauk. pr.*, 3, 60-64.
8. Koval', R. A. (2014). Information support of the public authorities in the context of globalization at the regional level. *Visnyk Natsional'noho universytetu tsyvil'noho zakhystu Ukrainy. Seriya : Derzhavne upravlinnya, 1*, 103-111.
9. Kvashuk, D.M. (2014). Modeling of information-analytical ensure the economic security of industrial enterprises in the strengthening of integration processes. *Efektivna ekonomika*, 8. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3260>.
10. Karpenko, O. V. (2009). Concepts and categories of the science of public administration in the field of information and analytical support of executive bodies. *Derzhavne upravlinnya ta mistseve samovryaduvannya : zb. nauk. pr. DRIDU*, 2 (2), 139-150.
11. Pryhunov, P. Ya. & Kvashuk D.M. (2015). Information and analytical support for business activity in the area of economic security. *Efektivna ekonomika*, 8. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4247>.
12. Kvasova, O.P. (2015). Company information and analytical activities to provide financial and economic security of the bank. *Mezhdunarodniy nauchniy zhurnal*, 2. Retrieved from <http://www.inter-nauka.com/uploads/public/14314596071682.pdf>.
13. Kopyelyev, I.Yu. & Zhyvko, M.O. (2010). Information threats: essence and problems. *Systemy obrobky informatsiy*, 3, 130-131.
14. Balanda, A.L. (2011). Information-analytical economic security of business entities: state and development prospects. *Upravlinnya proektamy ta rozvytok vyrobnytstva: Zb.nauk.pr.*, 1(37), 150-155.
15. Moyseyenko, I. P. & Demchyshyn M. Ya. (2009). Information and analytical support for financial security entities. *Aktual'ni problemy ekonomiky*, 10, 239-244.
16. Cherhenets', E.V., & Zaytsev, A.V., & Pozdnyshv, Ye.V. (2007). *Informatsiyno-analitychne zabezpechennya bezpeky pidpryyemnytstva*. Kyiv: Vydavets' Pozdnyshv.
17. Zachosova, N.V. Information-analytical economic security of financial intermediaries. Retrieved from <http://nauka.zinet.info/8/zachosova.php>.
18. Kovalenko, O.V. & Bytkin S.V., & Holymba V.Ye., & Balyura Yu.O. (2015). The role of information-analytical sources in the security of the enterprise. *Naukovyy visnyk Khersons'koho derzhavnoho universytetu. Seriya: ekonomichni nauky*, 14/2, 82-86.
19. Shtanhret, A. M. (2015). The process of implementation of accounting and analytical support management of economic security. *Naukovi zapysky Ukrayins'koyi akademiyi drukarstva. Seriya : Ekonomichni nauky*, 2, 15-22.
20. Yastrems'ka, O. M. (2014). The methodical approach to building information-analytical department of company. *Ekonomichnyy chasopys-XXI*, 11-12, 109-112.
21. Dyubo, O.M. (2010). Modeling of information system management of economic security. *Ekon. visn. Donbasu*, 2, 31-34.
22. Tsyutsyupa, S. V. (2013). An integrated approach to the formation of a mechanism to ensure the economic security of the enterprise based on the use of information systems. Retrieved from <http://jurnal.org/articles/2013/ekon51.html>.

HORYACHKIVSKA Irina Viktorivna,

Researcher, Department of Management and economic security,
Cherkasy National University named after Bohdan Khmelnytsky

**THEORETICAL APPROACHES TO THE INTERPRETATION
OF THE CONCEPT OF INFORMATION-ANALYTICAL SUPPORT
OF ECONOMIC SECURITY OF THE BUSINESS ENTITIES**

Abstract. Introduction. Building an effective system of economic security should be based on complete and accurate information basis. Thus, the question of the importance of information and analytical support of decision-making in the area of economic security is obvious. So there is a need to specify the nature of this concept from the standpoint of economic security. **Purpose.** The study aim is to clarify the concept of information-analytical support of the economic security of the entities. **Methods.** Monographic, theoretical generalization, systematization, analysis, synthesis. **Results.** The modern approach to the definition of information security and information and analytical support management decisions are analyzed. The expediency of the use of information and analytical support for the formation and operation of modern systems of economic security of domestic enterprises, institutions and organizations is grounded. **Originality.** The author gives her own vision of the information-analytical support of economic security of the business entities. A list of competencies that should have experts of economic security for the proper

organization of information and analytical support of economic security of the business entities is offered. Conclusion. Thus, based on the theoretical approaches to the interpretation of the concept of information-analytical support of the economic security of business entities it was offered under the information-analytical support for the economic security of the entity to realize a set of actions aimed at finding, gathering and organizing information concerning threats to normal activity of the entity and risks in its work, and its processing mechanisms, such as assessment, inspection to obtain complete, objective and reliable data for rational management decisions on areas of effective economic security of business entity guarantee.

Keywords: *economic security, information, information security, information support, information and analytical support for economic security.*

*Одержано редакцією: 31.01.2016
Прийнято до публікації: 05.02.2016*

УДК 658.012.32:331.522.4-047.44

ЗАНОРА Володимир Олександрович,
кандидат економічних наук, доцент кафедри
менеджменту та економічної безпеки,
Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького

УПРАВЛІННЯ КАДРАМИ: МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНЮВАННЯ УПРАВЛІНЦІВ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ

У статті визначено проблематику щодо необхідності огляду та узагальнення методичного інструментарію оцінювання представників керівної ланки промислових підприємств з метою визначення напрямів його подальшого удосконалення та розвинення. Наведено характеристику, особливості та можливості окремих методів оцінювання управлінців промислових підприємств. Запропоновано використовувати системний підхід в якості основного щодо дослідження та опрацювання оцінювання представників керівної ланки промислових підприємств. Зазначено, що необхідним є врахування впливу різноманітних чинників на систему управління кадрами, її підсистеми/процеси, функції, процедури. Виявлено, що методичний інструментарій оцінювання управлінців потребує подальшого опрацювання з огляду на доцільність врахуванням особливостей управління діяльності.

Ключові слова: *кадри; управлінці; управління кадрами; інструментарій; методичний інструментарій; оцінювання; оцінювання управлінців; підприємства; промислові підприємства.*

Постановка проблеми. Стабільність функціонування, економічна безпека та стійкість розвитку промислових підприємств визначаються ефективністю трудової діяльності працівників, особливо представників управлінської ланки. Визначальною в ринкових умовах для здійснення господарської діяльності є значущість кадрів як головного джерела продуктивності праці, інтенсифікації, а, відповідно, конкурентоспроможності промислового підприємства, його прибутковості й, отже, досягнення мети. Прибутковість будь-якої організації першочергово залежить від того, наскільки фахово працюють в ній ті чи інші категорії працівників. Для того аби забезпечити процвітання промислового підприємства постійну увагу доцільно приділяти вирішенню таких ключових завдань: вибору сфери діяльності; підбору необхідних працівників; організуванню їхньої роботи з метою забезпечення максимальної ефективності. Останні два завдання вирішуються в процесі здійснення кадрового управління. Управління кадрами як самим значущим ресурсом організації є найважливішим елементом системи управління промислового підприємства, що полягає в умінні досягати поставленої мети, вирішувати поставлені завдання, використовуючи працю інших людей, їхній інтелект, а також мотиви поведінки, керівництві